

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

ERL INFOKIRI

APRILL 2017

- Kasvatame linnad lillaliseks!
- Kevade alguses toimus pestitsiidide vastane nädal
- Roheväljakutse pööras tähelepanu keskkonnahoidlikele igapäevaharjumustele
- Osale - Tegutse

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

KASVATAME LINNAD LILLELISEKS!

Autor MARILIN EESSALU
ERL tegevjuht

Iga aasta 22. aprillil toimub ülemaailme Maa päev, mil pööratakse tähelepanu erinevatele keskkonnaprobleemidele. Eesti Roheline Liikumine kutsus üles veetma selle aasta Maa päeva gerilja-aednikena – leidma oma kodulinnas koht, mis võiks olla rohelisem, lillelisem, mesilasesõbralikum, ja külvama sinna isetehtud seemnepall või ka lihtsalt sobilikud lilleseemned. Kõike seda võib teha muidugi kogu kevade ja suve vältel.

Asfaldist ja betoonist linnadžunglis on rohealadel eriline tähendus – need pakuvad silmailu, on inimestele lõõgastuspaiaks, elupaikaks lindudele ja putukatele, ning toodavad värsket õhku. Parkidel on positiivne mõju inimeste vaimsele ja füüsilisele tervisele,

kuid alahinnata ei tasu ka linna kui ökosüsteemi vajalikkust.

Selleks, et linnas oleks soodne elukeskkond ka mesilastele ja muudele tolmeldajatele, peame ilusate ühtlaste rohemuruplatside kõrval või asemel kasvatama ka muud, näiteks õistaimi ja kõrrelisi. Linnades on palju kasutamata platsikesi – kõnniteeservad, tühjad krundid, liiklussaarekesed – need kõik võiksid olla ilusamad, kellelegi koduks ning toota hapnikku.

Gerilja-aiandus

1970ndatel New Yorgist alguse saanud gerilja-aiandus (Guerilla Gardening) on laiaulatuslik liikumine, kus inimesed hõivavad väiksemaid ja suuremaid maalapikesi ning rajavad rohealasid. Eesmärke võib sellisel omaalgatuslikul rohimisel olla mitu: poliitiliste avalduste tegemine, ökosüsteemide loomine, esteetilise väärtuse tõstmine jms. Tulemuseks on aga alati midagi paremat, ilusamat ja kasulikumat kui kõrbenud murulapp. Mõnel pool on loodud ka söögitaime aedu, kuid linnades on nii õhk kui ka maapind sageli saastunud ning sellisel juhul peaks tegema eelnevaid pinnase- ja õhuproove, et valmis maitsetaimed ja juurikad ikka söögiks kõlbaksid.

Õirikkus teeb rõõmu nii inimestele kui ka tolmeldajatele. Foto: Wikipedia. Suvelilled.

Ka Eestis on inimestel võimalik teatud määral linnakeskkonna kujundamises kaasa rääkida – mitmes linnas on vanad nõukogu-deaegsed aiamaad ikka veel (või taas) kasutusel, rajatud on uusi kogukonnaaedu köögiviljade kasvatamiseks ning jätkuvalt on levinud isegi kortermajade esiste lillepeenarde hooldamine. Sellegipoolest leidub palju tühjalt seisvaid krunte, hüljatud ehitusplatse, unustatud aiataguseid, kuhu aianduspisikuga lillerevolutsionäärid saaksid oma õisi külvata.

Kuidas olla gerilja-aednik?

- Kõige lihtsam – võta peotäis seemneid ja viska need kuskile, kus on mulda.
- Suurema missioonitundega aednik-aktivistide varustusse kuuluvad ka väike labidas, reha ja kastekann, mille abil pinda ette valmistada ning pärast kasvamist soodustada. Seemneid võib eelnevalt idandada, peenraid saab kujundada kunstipäraselt – gerilja-aiandus on täisväärtuslik hobi.
- Vali taimed, mis on kohalikud ja vastupidavad paikkondliku kliima iseärasustele – Eesti puhul näiteks kollane karikakar, härjasilm, keskmine värihein, rukkilill, kellukad, hiirehernes, kassiristik, valge ristik, tatar, lina, päevalilled.
- Vali paik, mida ei hooldata – kõnniteeservad, tühjad krundid, sõiduteesaared. Linna keskpark ja botaanikaaed jäta puutumata.
- Kui võimalik, käi hiljem oma istikuid kastmas ja hooldamas.

Nendesse kohtadesse, kuhu istutama ja rohima ei pääse, saab seemneid levitada seemnepommide abil. Seemnepommid (või ka seemnepallid) on savist, mullast/kompostist ja seemnetest koosnevad pallikesed, mis maapinnale sattudes vihma ja päikese käes lagunevad ning idanema hakkavad. Pallike kaitseb seemneid lindude, tuuleerosiooni ning kuivamise eest. Kõige lihtsam seemnepommi retsept on järgmine: 1 osa savi, 1 osa seemnetega segatud mulda ja/või liiva, piisavalt vett, et asi kokku jääks. Võib lisada ka komposti, et seemnetele toitu juurde anda. Seemnete hulk sõltub nende suurusest, aga väikse palli jaoks võiks piisata 0,25-0,5 teelusikatäiest. Seemnepomme on hea visata näiteks üle müüride ja tarade, aga need võib ka maasse kaevata nagu tavalised seemned.

Linnad lilleliseks

Maa päev ei ole kindlasti ainus aeg, mil võib linnaruumi taime-dega rikastada – Eesti kevad ja suvi on küll lühikesed, kuid kui Sinus tärkas aianduspisik, leiad kindlasti sobiva hetke, et pista mulda mõned seemned õierikkama tuleviku jaoks. Maailmatä-nava raames, 29. aprillil on võimalik Eesti Rohelise Liikumise telgis vabatahtliku annetuse eest soetada endale seemnepall, millega unaralasad õierikkamaks muuta. Rohkem infot ürituse kohta leiad Facebookist [Maailmatänav 2017](#) ürituselt ja [Eesti Rohelise Liikumise](#) lehelt.

Seemnepall. Foto: Wikipedia. Seed ball.

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eesti
Roheline
Liikumine
Estonian Green Movement

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Eesti
Roheline
Liikumine
Estonian Green Movement

KEVADE ALGUSSES TOIMUS PESTITSIIDIDE VASTANE NÄDAL

Autor ANNA TREI
ERL kommunikatsioonijuht

20.-30. märtsini oli rahvusvaheline pestitsiidide vastane nädal. Tegemist on iga-aastase üritusega, mis toimus juba 12. korda. Pestitsiidide vastase nädala jooksul juhitakse tähelepanu pestitsiidide kasutamisele kaasnevatele probleemidele ning tutvustatakse keskkonnasäästlikke alternatiive. Kampania pealehed on <http://www.pesticideactionweek.org/> ja <http://www.pesticide-free-towns.info/>.

Kes on üldse need kahjurid, kelle vastu pestitsiididega võideldakse? Kuidas me igapäevaelus pestitsiididega kokku puutume?

Laiemas tähenduses võib öelda, et kahjurid on organismid, kes konkureerivad inimestega; kelle tegevus on inimesele kahjulik. On olemas ka mõiste „kasurid“ ehk siis organismid, kelle tegevus on inimestele positiivne. Silmaringi avardamise mõttes tasub aga meeles pidada, et looduses ei eksisteeri kahjureid ega kasureid, on vaid erinevad organismid. Tegemist on puhtalt inimese vaatenurgast lähtuva jaotusega ning inimese poolt loodud mõistetega.

Kuna erinevaid kahjureid on väga palju, alates mikroorganismidest ja lõpetades mõnede imetajatega, siis on ka väga palju erinevaid pestitsiide. Mõiste „pestitsiidid“ hõlmab enamikes käsitlustes nii insektitsiide (putukamürke), herbitsiide (umbrohu tõrjevahendeid), fungitsiide (seenhaiguste vastased vahendid), rodentitsiide (närlisemürgid), akaritsiide (lestade ja puukide tõrjevahendid) ning veel mitmeid teisi. Sellega seoses on ka inimeste igapäevane kokkupuude erinevate pestitsiididega palju tihedam, kui tavaliselt arvatakse. Võib-olla esimesena mõeldakse pestitsiidide jääkidele meie toidus, kuid tegelikult on ka kodune roti- või putukamürgi ning hallitusevastase aine kasutamine põhimõtteliselt sama asi. Lisaks kasutatakse

herbitsiide mitmetel haljasaladel. Kahjuks väga tihti jäta-
vad sellised protsessid keskkonda sünteetiliste ainete
jääke, mis võivad lõpuks jõuda ka meie toidu sisse.

Liigirikkas aias pole pestitsiidide järgi vajadust. Foto: Pixabay

Kuidas saab tavaline inimene kaasa aidata pestitsiidide kasutamise vähendamisele?

Enamasti nõustuvad isegi keemiliste taimekaitsevahendite müüjad, et koduaedades on võimalik läbi saada ilma sünteetiliste preparaatideta. Kahjurite negatiivne mõju sõltub suuresti nende arvukusest. Alati on hea mõte kasutada ennetavaid meetmeid, et pahalaste arvukus ei jõuaks suureks paisuda või umbrohi võimust võtta. Tihti piisab loodusliku päritoluga ainetest, lõksudest, looduslike vaenlaste introductseerimisest või elutsükli häirimisest, et takistada järgmise põlvkonna arengut. Palju kasulikku ideid on mahepõllumajanduse-teemalistes trükistes ning infot leiab muidugi ka internetist.

Pestitsiididest rääkides on laias laastus 2 võimalust, kuidas ära hoida nende sattumist keskkonda. Esimeseks võimaluseks on vältida sünteetiliste vahendite kasutamist kodus ning aias. Teiseks võimaluseks on enda tarbimisotustuste kaudu mõjutada turunõudlust ning selle kaudu anda tagasisidet tootjatele. Mõlemal juhul teeb inimene teene ka enda isiklikule tervisele.

Kui tarbija soovib osta sünteetiliste pestitsiidide vaba toitu, siis ei tähenda see, et peaks kindlasti ise peenra rajama või edaspidi ainult ökopoes ostlema. Ka suuremates kaubanduskeskustes on olenevalt hooajast võimalik leida tooteid, mis ei ole küll mahedad, kuid on kasvata-
tud ilma sünteetiliste taimekaitsevahenditeta. Näiteks on mürkide asemel kasutatud kahjurite looduslikke vaenlasi. Enda tervise ning puhtama keskkonna nimel tasub teha teadlikke valikuid!

Kuidas puu- ja köögivilju pestitsiidijääkidest puhastada?

Tavapõllumajandusest pärit puu- ja köögivilju ning marju tasub kindlasti enne söömist hoolikalt pesta ja võimalusel koorida. Pestitsiidijäägid võivad olla ka vilja sisemuses, kuid tihti on neid rohkem välispinnal ning korralik puhastamine aitab nendest vabaneda. Eriti tähtis on sellele tähelepanu pöörata laste toidu puhul, sest lapsed söövad enda kehakaalu kohta suhteliselt suurema koguse kui täiskasvanud. Lubatud pestitsiidi jääkide normid on aga arvutatud keskmise täiskasvanu kehakaalu põhjal.

Puu- ja köögivilju peaks kindlasti enne tarbimist pesema. Foto: Pixabay

Kui köögiviljade puhastamisega väga palju vaeva näha ei taha, siis korralik veega loputamine teeb suurema töö ära. Kellel aga on rohkem aega ja viitsimist, siis järgnevalt on toodud mõned nipid, mille abil saab tõhusamalt pestitsiidide jääke ning muud mustust viljadelt eemaldada.

Üks võimalus on teha lahja äädikalahus, kus puu- ja köögivilju mõnda aega leotada. Vala kaussi u 1 osa söögiäädikat ja 4 osa vett ning aseta viljad lahusesse u 5-15 minutiks. Tasub aga meeles pidada, et poorsema pinnaga viljad (nt lillkapsas) võivad võtta pikema aja jook-
sul äädika maitse juurde ning siis peab neid hiljem puhtas vees hoidma. Selliste toodete puhul võid igaks juhaks leotusaega lühendada.

Alternatiivne variant, mis sobib eriti hästi marjade jaoks (viinamarjad jms peaks kobarast lahti võtma) - kõigepealt loputa marjad kergelt, pane kaussi. Raputa marjade peale 1-2 supilusikatäit soola, lisa 1-2 supilusikatäit söögisoodat. Seejärel raputa kaussi u 30 sekundit, et kõik marjad saaksid soola-sooda seguga kokku. Seejärel loputa korralikult külma vee all.

Kui soovid valmistada mugava spray, millega vilju leotamise asemel hoopis pritsida, siis sega omavahel 1 supilusikatäis sidrunimahla, 2 supilusikat söögisoodat ja 230 ml vett. Sega vedelikuks, kuni sooda on lahustunud ning vala puhtasse spray-pudelisse. Puu- ja köögiviljade puhastamiseks pritsi neid lahusega ja oota 5-10 minutit, seejärel loputa.

Kuigi keskmisele tarbijale võib esmapilgul tunduda, et pestitsiidid on teema, millega puutuvad kokku vaid põllumajanduses tegutsevad inimesed, siis nagu näha, on mitmeid võimalusi, kuidas vähemalt oma isiklik kodu, toit ning keha võimalikult pestitsiidide vaba hoida. Tervislik valik igal juhul!

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis
nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

ROHEVÄLJAKUTSE PÖÖRAS TÄHELEPANU KESKKONNA-HOIDLIKELE IGAPÄEVA-HARJUMUSTELE

MERILIIS KOTKAS JA MART KIIS

Eesti Roheline Liikumine korraldas sellel aastal esimest korda Roheväljakutset. Tegu on kampaaniaga, mille eesmärgiks on õhutada inimesi väljakutse vormis katsetama loodushoidlikku elustiili. Roheväljakutse toimus 1.-10. märtsini. Kokku osales 1200 inimest, nii noori kui täiskasvanuid. Vanim osaleja, kes väljakutse algusest lõpuni kaasa tegi, oli 80-aastane.

Väljakutses osalejaid ootas iga päev ees uus teema ja ülesanne. Näiteks ühe päeva teemaks oli „Rohekoristus“ ning osalejad said ülesandeks valmistada ise puhastusvahend, uurida oma kodukeemia sisaldust või siis katsetada ökopuhastusvahendit.

Osalejad andsid kogu väljakutse jooksul ülesannete täitmise kohta tagasisidet nii Facebooki kui e-maili kaudu. Siin on mõned näidised meile saadetud piltidest:

Pakendivaba poodlemise väljakutse viis ühe osaleja turule poodlema. Foto: erakogu

Lihavaba esmaspäev tõi osalejate toidulauale värve ja tervislikkust. Foto: erakogu

Ühel väljakutse päeval vabastasid osalejad end üleliigsetest asjadest. Foto: erakogu

Kuna iga päeva teema seletas lahti põhjalik taustakiri, siis said osalejad rohkem teada erinevate keskkonnateemade kohta (nt kuidas pakendivabalt poodelda ja kuidas kodus energiat säästa) ning neil oli võimalus saadud teadmisi kohe ka näiteks jäätmeid sorteerides, ise puhastusvahendeid valmistades või pakendivabu ooste sooritades praktiseerida.

Kõige rohkem oli osalejaid esimesel „Minu rohelised harjumused“ päeval, kus osalejate ülesandeks oli jagada oma keskkonnasäästu nippe. Populaarsed olid ka säästva tarbimise ja looduslike puhastusvahendite teemapäevad.

Lisaks igapäevastele ülesannetele oli väljakutse läbijatel võimalus osaleda mitmes lisategevuses – minna tarbimise teemalisele aruteluõhtule, võtta tervispäeva puhul osa kahest tasuta infrapuna jooga trennist ja lihavabal päeval nautida soodushinnaga taimetoitu Tartus Ruunipizzas ja Tallinnas vegankohvikus Inspiratsioon.

Lisaks põhiväljakutsele oli kõigil võimalus osaleda ka „Liigume kondiaurul! väljakutses Endomondos. See alamväljakutse kestis 2.-10. märtsini ja eesmärgiks oli kondiaurul liikudes koguda võimalikult palju kilomeetreid. Kokku osales 112 inimest ja koos läbitud kilometraaž ulatus lausa 4183 km, mis on rohkem kui Tallinnast Teherani ja 2 korda rohkem kui Pariisi. Väljakutse võitja läbis 9 päeva jooksul 309,49 kilomeetrit.

Roheväljakutse kampaania oli täielikult õhinapõhine ja selle õnnestumisse aitasid kaasa kümme ERLi vabatahtlikku, kelle abiga õnnestus väljakutset toetama leida 11 head koostööpartnerit, kes roheväljakutse kantavat sõnumit oma tegevustes silmas peavad. Peaauhinnaks oli räätsamatk rabas, puhkus Palasi loodusmajas ja elektriauto kasutus. Kampaania sai kajastust Kuku raadios, Vikerraadios ning kaks korda Terevisioonis. Roheväljakutse tegi kaasa ka noor lauljatar Lepatriinu.

Kes soovib väljakutse ülesannetest ja teemadest aimu saada ja ehk ka tagantjärele väljakutse läbi teha, leiab infot [siit](#). Soovitame ka niisama meelepärast infot lugeda!

Lõime mõnusa kogukonna Facebookis „[Roheväljakutse osalejad 2017](#)“ – igaüks võib sinna lehele minna ja lugeda väljakutses osalejate erinevaid keskkonnasäästu nippe ja vaadata põnevaid pilte, mida osalejad igal päeval postitasid.

Ei tasu unustada, et muutused algavad väikestest asjadest. Looduse hoidmisel ja Maa jätkusuutlikkuse tagamisel on oluline iga inimese panus.

"BE THE CHANGE YOU WISH TO SEE IN THE WORLD"

I always wondered why somebody didn't do something about that, then I realized I am somebody

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all Eesti Roheline Liikumine

Eesti Roheline Liikumine
Tiigi 8-24, 51003 Tartu

Mob: +372 5645 4459
E-post: info@roheline.ee

OSALE

26. APRILL

kell 18-20 Tartu Loodusmajas, Lille 10
Rohelise Tee Õhtu inglise keeles – Georgian evening

Facebook: <https://www.facebook.com/events/807085146121516/>

Lisainfo: mihkel@roheline.ee

Facebook: <https://www.facebook.com/events/1428723070528464/>

Lisainfo: anna@roheline.ee

09. MAI

kell 18-21 Tartu Loodusmajas, Lille 10
Elava Tartu Võrgustiku Avaüritus

<https://www.facebook.com/events/400091077043216/>

29. APRILL

kell 12-18 Tartu keskpark,
Poe tänava poolne osa
Maailmatänav, kus on teiste seas ka ERL telk.

TEGUTSE

Tule liitu meiega 29. aprillil Maailmatänaval ERL telgi juures! Plaanis on palju erinevaid põnevaid tegevusi ning kindlasti saab olema huvitav suhtlemist täis päev ☺ Kui oled huvitatud, kirjuta palun anna@roheline.ee

Eesti Rohelise Liikumise infokirja ilmumist rahastab Euroopa Liit ja infokirja sisu eest vastutab Eesti Roheline Liikumine.

Eesti Roheline Liikumine Tiigi 8-24, 51003 Tartu
Mob: +372 5645 4459 E-post: info@roheline.ee
Jälgi meie tegevusi ka Facebookis nime all
Eesti Roheline Liikumine

Toimetaja: Anna Trei
anna@roheline.ee

Kujundaja: Neeme Möll

